

Міграція у кризових умовах: українсько-польський контекст

3 вересня 2015 р. відбувся Міжнародний симпозиум «Міграція у кризових умовах: українсько-польський контекст», організований Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) НУ «Львівська політехніка». Активну участь у заході взяли працівники відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Досвід співпраці відділу з фахівцями МІОК триває не один рік, що дало змогу сформувати добрі підвалини для проведення спільних наукових досліджень з міграційної тематики.

Тематика симпозиуму охоплювала низку важливих соціально-економічних питань, що виникають унаслідок ресурсних переміщень (людського потенціалу, фінансів, знань, інформації) у межах міграційної мережі «Україна-Польща». Зрозуміло, що цей міграційний вектор нині є надзвичайно актуальним для України загалом і для Львівщини зокрема, а інтенсивність і характер міграційних переміщень між Україною та Польщею вже давно засвідчив фактичний інтеграційний вибір нашої держави.

Цей захід проводився з достатньою презентативністю. Формат симпозиуму дав змогу зібрати фахівців у сфері міграції, особливо які орієнтуються в ситуації у межах українсько-польської міграційної мережі. Дуже важливо, що в роботі симпозиуму взяли участь представники владних структур – народні депутати України *Оксана Юринець*, *Анатолій Матвієнко* та *Валерій Пацкан*, а також представники профільних державних структур державного і регіонального рівнів. Активну участь у дискусії взяв голова Львівської обласної державної адміністрації *Олег Синютка*. Вражало представництво фахівців з ЄС, Республіки Польща та міжнародних організацій. Участь у роботі симпозиуму також узяв віце-маршалець Сейму Республіки Польща *Марек Кухцінський*, голова Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні *Манфред Профазі*, Генеральний консул Республіки Польща у Львові *Ярослав Дрозд* та інші поважні гості.

Вітальні виступи численних представників влади та громадськості доповнили доповіді представників науки. У своїй доповіді д. держ. упр., проф. *Олена Анатоліївна Малиновська* окреслила загальні тенденції розвитку міграційного коридору «Україна-Польща». У межах пленарних виступів було виголошено доповідь д. е. н., проф., завідувачем відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» *Уляною Ярославівною Садовою*. Тематика доповіді стосувалась питань української міграції у світлі новітніх викликів розвитку регіональних ринків праці. Доповідач фокусувала увагу присутніх на ситуації щодо розвитку локальних ринків праці у Львівській області, висвітлила результати проведених соціологічних досліджень щодо схильності населення до виїзду за кордон, де мотив зайнятості та високого рівня оплати праці займає чільне місце. Звернено увагу на проблему високої мобільності студентської молоді, особливо в міграційній мережі «Україна-Польща», що ставить нашу державу в площину майбутніх викликів гострого браку спеціалістів. Висвітлено результати оцінки затребуваності ринків праці Львівщини у робітничих кадрах, а також окреслено додаткові вимоги розвитку сфери працевлаштування в умовах вимушеної внутрішньої мобільності громадян України. Серед шляхів вирішення міграційного питання в Україні доповідач наголосила на необхідності підвищення мінімальних соціальних стандартів, зокрема заробітної плати, до рівня європейських країн. Зазначено, що українсько-

польський контекст сучасної міграції є важливою умовою євроінтеграції нашої країни. Тому Україна у виробленні своєї міграційної політики в контексті розвитку регіональних ринків праці має враховувати досвід Польщі, який демонструє ефективність більшості управлінських рішень і чітку позицію в стратегії соціально-економічного розвитку.

Виголошені доповіді учасників симпозіуму сформували підвалини для подальшої дискусії. Активну участь у ній взяли науковці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», що мали змогу звернути увагу присутніх фахівців у сфері міграції на специфічні питання розвитку українсько-польських міграційних мереж. к. геогр. н., ст. наук. сп. *Роман Тадейович Теслюк* окреслив головні особливості міграційних процесів у прикордонних районах Львівської області – домінуванням м'ягтнкової та сезонної трудової міграції над стаціонарною. Він зазначив, що прикордонне розташування району стимулює розвиток човникової торгівлі, яка є вагомим джерелом доходів для мешканців зони малого прикордонного руху. Також доповідачем було виголошено основні результати аналізу інтенсивності перетинів українсько-польського кордону.

Докторант Інституту, к.е.н. *Ольга Тадейвна Риндзак* коротко ознайомила присутніх з результатами соціологічного дослідження щодо міграційних намірів незайнятого населення міста Львова як однієї з «груп ризику» щодо еміграції за кордон. Крім того, вона наголосила на необхідності дослідження й врахування напрямів та об'ємів потенційної міграції населення у процесі вдосконалення міграційної політики України і координації зусиль щодо регулювання міжнародних міграційних потоків.

К. держ. упр., ст. наук. сп. *Мар'яна Михайлівна Біль* звернула увагу присутніх на проблему вимушених міграцій в Україні та значимості міграційної мережі «Україна-Польща» в цих процесах. На основі аналізу динамічних даних внутрішніх міграційних переміщень громадян України до Республіки Польща та подачі заявок на статус біженця зроблено висновки щодо ролі сусідньої держави для допомоги нашій країні у поточній складній ситуації.

К.е.н., мол. наук. сп. *Ольга Петрівна Мульска* у своєму виступі фокусувала увагу на питаннях міграції серед молодого покоління. Доповідач приділила увагу особливостям і видам міграції молоді в Україні, а також причинам і наслідкам для національного ринку праці. Вказано на необхідність розроблення методики щодо визначення кількісної та структурної характеристики міграції молодого покоління. Наведено огляд досвіду країн ЄС щодо формування ефективної міграційної політики за цим напрямом.

К.е.н., мол. наук. сп. *Марія Володимирівна Бачинська* розкрила проблеми адаптації українських мігрантів у Польщі. Нею вказано на головні проблеми, пов'язані з виїздом українських мігрантів. Охарактеризовано нормативні документи щодо захисту прав трудових мігрантів, розвитку й діяльності української діаспори. Визначено необхідні умови для адаптації та комфортного проживання українських мігрантів. Запропоновано рекомендації для розширення мережі представництв і створення спеціальних органів, що б займалися питаннями швидко прибулих мігрантів і їх перебуванням у Республіці Польща.

Провідний інженер *Людмила Василівна Ковальчук* у своїй доповіді звернула увагу на можливість співпраці місцевих органів державної влади та негромадських організацій для забезпечення гідних умов проживання і соціального захисту вимушених переселенців. Було зазначено, що забезпечення належних умов і стандартів життя потребуючого населення є однією з найважливіших функцій держави, а надання якісних соціальних послуг є показником спроможності держави виконати таку функцію. Доповідачем було вказано, що у випадках, коли

через нестачу фінансових ресурсів, кваліфікованих фахівців, обмежені часові рамки чи інші причини ці завдання державні органи виконати не в змозі, необхідно залучати негромадські або волонтерські організації, при цьому налагодивши з ними тісну співпрацю.

У дискусії взяв активну участь аспірант Інституту *Олександр Володимирович Махонюк*, який займається дослідженням тематики міграційних послуг та особливої уваги надає польсько-українському питанню. У своєму виступі він зазначив, що попри спрощення процедури легального працевлаштування в Польщі та жорстку політику місцевих контролюючих органів, кількість незаконних робітників-українців у цій країні за останні три роки постійно зростає. Є підстави вважати, що значну роль у розвитку саме такої тенденції відіграє ринок міграційних послуг, де багато суб'єктів заради максимізації прибутку працюють поза межами правового поля. Ситуацію ускладнює відсутність наукового інтересу до цієї економічної категорії, а відтак неможливість розроблення ефективних кроків впливу.

Ігор Євгенович Бараняк, провідний інженер відділу, виголосив результати аналізу міграційної ситуації щодо в'їзду та виїзду мігрантів на територію Польщі і України. Було представлено висновки з аналізу динаміки та структурного розподілу випадків виїзду українців залежно від мети до Польщі. Вказано на розбіжності в кількісній оцінці чисельності мігрантів за даними Державної служби статистики України і польського Центрального статистичного офісу.

Виступи та доповіді учасників симпозіуму лягли в основу його Ухвали, яка містить низку конкретних рекомендацій до основних державних інституцій нашої держави.

Позитивно, що активна участь працівників Інституту в роботі симпозіуму дозволила налагодити тісніші контакти з державними структурами Польщі. Зокрема, розпочато активну співпрацю з Міністерством праці та соціальної політики Республіка Польща, а також розвивається низка контактів з провідними науковцями у сфері міграції цієї країни. Таким чином, цей захід став доброю основою для активізації міжнародного співробітництва нашого Інституту.

Ми висловлюємо щиро вдячність організаторам симпозіуму. Щиро надіємось, що його формат дозволив налагодити тісну взаємодію між наукою і владою та посилити міжнародне співробітництво, що в кінцевому підсумку дасть змогу вирішити і послабити численні міграційні проблеми з посиленням їх урегульованості.

Теслюк Роман Тадейович – кандидат географічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: r.teslyuk@gmail.com).

Teslyuk Roman Tadeyovych – PhD (Geog.), Sen.Res., Senior Researcher of the Department of social and humanitarian development of the region of the SI "Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine".

Біль Мар'яна Михайлівна – кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу соціально-гуманітарного розвитку регіону ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: bmm1983@gmail.com).

Bil Maryana Mykhaylivna – Ph.D. (St.Man.), Sen.Res., Senior Researcher of the Department of social and humanitarian development of the region of the SI "Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine".

Надійшло 071.09.2015 р.